

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
6 Novembre st. v.
18 Novembre st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 45.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Hora Dobrogei.

obrogean scâldat in sóre
Și in marea mișcătóre,
Me simțieam de jale plin,
Căci pe lume-eram străin.

Dar de când s'a făcut érá
Téra mea română țérá,
Ceru-mi pare mai senin,
Viéța-mi pare fără chin.

Marea Négră se 'nălbesece,
Saltul ei se imblânșese;
Dunărea cu al ei val
Face pod din mal in val.

Tinde-acum frățéscă mână
Peste Dunărea română,
Măi Bădiță din Carpați
Și din câmpii cei bogăți!

Ca să véďă lumea 'ntrégă
Hora mândră care légă
Pe Munteni, pe Moldoveni,
Intr'un snop cu Dobrogeni.

Vom avé noi de mirese
Ale țerii flori alese;
Vom avé de lăutari
Ale mării valuri mari.

Și la horă vor sta față
Prin a timpurilor cétă
Impérații frați Asani
De pe culmea din Balcani!

V. Alecsandri.

O poetă pe tron.

(Urmare.)

Născută la 29 decembre 1843, între sunetele clopotelor în castelul din Neuwied, lângă Rin, princessa Elisabeta de Wied aparținea unei familii, în care tendințele patriotice și talentul artistic erau, așa zicând, o veche moștenire. Principii dela Wied s'au opus Cesarului frances, pe timpul strălucirii sale, și au refusat de

a intra în Liga Rinului. Trei unchi străbuni ai princesei au căzut în lupta pentru independență. Un alt unchiu străvechiu al ei a fost renumitul călător, principele Maximilian de Neuwied. Bunica sa străveche, princessa Louisa de Wied, precum și una dintre mătușile sale, au fost poete. Creșterea ei fu condusă de părinți, de muma sa, care abia era de 18 ani, când i-a dat viață, și de tatăl seu, principele Herman, precum și de o mătușă a renumitului Lavater. Părintele ei era un filosof; a publicat și opere filosofice: „Das unbewusste Geistesleben und die göttliche Offenbarung“ (1859) (Viața necunoscută a sufletului și revelațiunea divină); „Ein Ergebniss aus der Kritik der Kantischen Freiheitslehre“ — (Rezultatul criticii făcute asupra dogmelor lui Kant despre libertate (1861) — „Replik und Duplik aus dem altem Streit über die Willensfreiheit“; (Replică și duplică din vechia polemie asupra libertății voinții (1863 Leipzig. F. A. Brockhaus).

Invățătura lui Schopenhauer, că dispoziția sufletescă a tatălui se moștenescă asupra fiicei, se pare a găsi în cazul acesta o nouă confirmare. Vivacitatea extraordinară a fantasiei, prin care se deosebia mica princessă, a îndemnat pe părinți a da creșterii sale o direcțiune serioasă, și a-i opri cu desăvârșire mai ales citirea romanțelor, pentru un timp îndelungat. Elisabeta a învățat mai multe limbi moderne și vechi, și prin această i s'a înlesnit mai pe urmă foarte mult învățarea limbii românesce; cât de tare este în limba francesă, ne-o arată nu numai „Les pensées d'une reine“, ci și o comedie francesă „Revenants et Revenus“ compusă pentru reprezentățiunile diletanților din societatea bucurescenă. A studiat și științele naturale și a învățat pictura; frumusețile regiunii Rinului, pădurea ce inconjoră castelul vânătoresc Montijon, locuința de veră a familiei, au dezvoltat simțul ei pentru natură; a spus-o ea însăși, că pădurea și Rinul sânt cei dintăiu și cei mai scumpi amici ai sei.

O grea umbră a aruncat asupra fragedei tinerete a surorii suferințele și mórtea fratelui ei mai mic. Oton Nicolau de Wied se născuse la anul 1850 ca un copil bolnav, care în urma unei operațiuni primejdióse, scăpat de mórte, trebuia să trăiescă, fără de a puté fi însă mântuit și de suferințe. Astfel a trăit el mai mulți ani, cu un spirit foarte ager și cu inimă simțitoare, dar între cele mai cumplite chinuri, până când mórtea i-a adus ușurare. Muma nu se mișcă de lângă patul lui de durere: sora însă a descris într'un caet, cu o exactitate uimitóre, totă viața fratelui seu, toate fazele hólei lui și toate acele momente în care câte o rază cerescă venia să mai lumineze nóptea lui de suferințe. Noi am citit acest manuscris cu atențiune încordată; el este de

mare însemnătate pentru dezvoltarea poetei; căci decă Musa ei se îmbracă în doliu, séu se perde într'o adâncă durere, acesta vine dela tristele experiențe, care au întunecat juneța ei atât de frumoasă. În acesta biografie, flórea suferinței și-a deschis întregul ei potir, din care mirosul se răspândește adese ori și peste poemele ulterioare.

Prințesa începù încă de timpuriu a compune „mici versuri intime“ (Kleine heimliche Verse), precum le numia dânsa; la 14 ani și-a încercat puterile în genul dramatic și mai pe urmă în novele. S'a convins însă cu încetul, că încă nu cunoște de ajuns viața, de ore ce — dicea dânsa — este încă numai o jună prințesă. La anul 1859 fu confirmată; acum începù a cunoște lumea și viața dela curțile cele mari. În anul 1861 petrecù câteva luni la curtea prussiană, apoi făcù împreună cu Elena prințesa de Russia o călătorie la Ouchy, la Wiesbaden și la Petersburg. Anul 1866—67 l'a petrecut în Neapol, în 1867 avù ocaziune de a cunoște curtea imperială a lui Napoleon din Paris, și la 1868 curtea regală din Șvedia.

Anul 1869 fu decizător pentru viața ei: Carol, principele României, veni la Rin și-i cerù mâna. De și la început i-a venit greu a-și sacrifica independența, totuși n'a refuzat de a plecă cu principele din familia de Hohenzollern, pentru a se aședă pe tronul României, care în anii din urmă se schimbă în tron regal. Iubirii ce nutresce pentru mirele seu înalt, încrederii ce are în caracterul lui blând și nobil, fericirii linișcite ce s'a revărsat asupra ei, a dat o expresiune forte întinsă în mica și drăgălașa poezie „Opalul“ (Der Opal.)

În România s'a găsit și pentru ea câte ceva de lucrat, precum dicea ênsași, și nici odată de când pòrtă coróna acestei țeri, ea n'a devenit necredincioasă misiunii ce credea că are pe tron de îndeplinit (pe lângă menirea de consòrtă iubitòre a soțului ei Domn).

Ea a priceput îndată acesta chemare a sa în sens umanitar, ca și alte nobile prințese, înființând o mare „Societate românescă de binefacere“. Èr când isbucni rebelul în contra Turciei, și vitejii români la impresurarea Plevnei fură încoronați cu laurii biruinței; ea ênsași eră neobosită întru căutarea răniților, organiză numeroase spitaturi și oferă bolnavilor medicamente chiar cu mâna sa, arătându-se gata în tot locul a da mângăere și ajutor, și plină în totdeauna de compătimire pentru căduți și suferinți. De atunci poporul o numesce „mama răniților“, èr soțiile ofițerilor din armată i-au închinat o statuă, care represintă chiar pe dânsa oferind unui soldat rănit bēutură într'un pahar.

Ea și-a priceput însă și în stil mai mare misiunea sa de mijlocitoare internațională între Germani și Români, nu ca o importătoare unilaterală de cultură, care pătrunsă de superioritatea spiritului german, s'è caute a plantă acel spirit în trunchiul ginții românesce, ci ca prima cetățenă a patriei sale noi, care doresce a se dezvoltă și a ajunge la înflorire pe basa propriilor ei puteri și ênsușiri naționale. Deci a înființat o școlă de țesut numită „Regina Elisabeta“ unde copile din popor sânt instruite în vechile lucruri de mână românesce, pentru a produce pe urmă frumoșe modeluri de costume naționale. Ea ênsași pòrtă véra costumul românesc, și l'a introdus și la curte. Legendele României și creațiunile poezilor mai talentați le-a tradus în limba germană, arătând prin acesta, că se închină geniului național al patriei sale noi.

O grea durere însă n'a voit a cruță pe regină, ei a lovit-o în partea cea mai simțitoare, a străpuns chiar inima ei de mamă; ea a perdut adecă pe unica sa copilă, care născută în 1870, la 1874 a murit; mama a plâns-o într'o frumoasă elegie.

Noi am scos cea mai mare parte a datelor mai

sus din „Biografia poetei“ publicată după isvóre autentice de Mite Kremnitz sub titlul de „Carmen Sylva“ în „Nord und Süd“. Acesta revistă a publicat și portretul Domnitòrei, pe care-l cunoșeam deja dintr'un album liric. Mite Kremnitz dice: „Stătura înaltă și subțire, construcțiunea măreță a membrilor, ochii cei mari, albaștri, cu o lume întregă de visuri perdută în adâncul lor curat, arcul gingaș al sprincenelor sub care zace în totdeauna o tainică melancolie, gura classică cu buza e cea mică superiòră, care par' că è formată de natură în linii grațioșe anume pentru a suride, și o salbă de dinți ca și care de străluciți nu mai poți vedé, și pe care nu è în stare a-i ascunde de tot, nasul potrivit și bogăția buclilor ondulate: aceste sânt semnele originii ei înalte, moștenirea generală a familiei sale“.

În cât priveșce obiceiurile ei, aflăm că în palatul seu dela Dunăre dorii dimineții o allă totdeauna sculată și lucrând. Èrna și-aprinde ênsași în cea mai mare linișce (ca soțul ei s'è nu se tredeșcă) mica sa lampă de ulei, și regina, care aseră îmbrăcată în pompă strălucitoare a primit închinăciunile unei țeri întregi, acum lucréză și studieză lângă mesciòra ei sculptată, până când sòrele ce se ivesce pe cer, deștéptă din somn curtea întregă.

Numai în anii din urmă poeta Carmen Sylva a pășit pentru prima óră în publicitate, incredințând din albumul ei privat literaturii germane tot ce a cugetat și a scris lângă mesciòra sculptată. Cartonul ei însă de sigur mai ascunde încă o bogată comòră de cântece, și mostrele ce ni le-a comunicat Mite Kremnitz, acele mici cântece intime și pline de simțire, ne fac s'è regretăm, că tesaurul acesta nu este încă pe deplin desgroptat; cu tóte aceste se potriveșce și aci forte bine dicătòrea: „Ex ungue leonem“ (Leul după unghii se cunoșce). Terenul pe care a pășit până acum ca poetă, de și nu trece peste cercul narațiunilor poetice și al legendei, celor dintèiu însă le-a dat în doue frumoșe poeme un costum măreț, care ne amintesce avântul și forma imnului, apoi și legenda o mănuesce într'un mod propriu și forte deosebit de novelistica în versuri, ale cărei produse inundă astăzi piața nòstră literară.

„Furtunele“ (Die Stürme) de Carmen Sylva (Bonn, Emil Strauss, 1881) este colecțiunea cea mai bogată în cuprins, dintre câte a scos până aci poeta la lumină; ea nu cuprinde decât narațiuni în versuri, și este închinată femeilor prin o poezie, care este forte frumoasă în idei, și care mai reviduiță nițel ar fi putut deveni de o corectitudine perfectă și în privința formei. Femeile, ele sânt acele suflete consumate în foc care sîntesc, serbeză și nutresc flăcara pasiunii, ele domină prin sborul cugetării și indulcesc viața plină de necasuri, respândind în prejma lor, ca razele de sòre, numai lumină și căldură, iubire și veselie; ele fără de nici o armă, putere, séu resplátă, au luptat o lupă învingătoare. „Eroismului nevedut“ al femeilor închină poeta opera sa. Acesta operă este adevăratul portret al poetei, femeie plină de pasiuni și de gândiri înalte; este inscripțiunea poetică din de desubtul statuei, pe care soțiile ofițerilor români au închinat-o mamei răniților.

Cea dintèiu narațiune poetică în acesta colecțiune este „Sappho“. La prima vedere observăm, că aci în privința costumului metric avem de a face cu o formă unică în felul seu, pe care arta poeziei trebuie s'è și-o noteze de ocamdată pentru cabinetul seu de curiosități, până când va dobândi pòte și forma acesta un us mai general.

Noi am citit în unele critice, că „Sappho“ ar fi scrisă în hexametri alliteratori (alliterirend Hexametren) și că acesta legătură a versului antic cuantitativ, cu potrivirea germanică a consonanțelor ar avé farmecul noutății. Acei critici însă s'au încelat; narațiunea

nu e scrisă în hexametri, ci în pentametri, și acești pentametri erăși de loc nu sînt de a se confunda cu versul clasic al distichonului antic, ci trebuie considerați numai ca niște hexametri mai scurți cu un picior, decât hexametru ordinat. Cesura se află de regulă tot la dreapta, ca și în ori care hexametri, care-și are membrele sale metrice perfect dezvoltate; după cesură însă urmăzează numai două picioare. Ici coala a rătăcit în narațiune și câte un hexametri complet, cu toate cele șase picioare ale sale sântose. D. e. „Ihr zu ersparen-der Kampf, der einstmals ihr Dasein vernichtet“. Se pôte dice însă și despre acesta ceea ce a dîs Goethe despre hexametru cu șapte picioare din „Herman și Dorothea“: „Lasst die Bestie laufen“. (Lăsați să fugă dobitoacul.)

Cuprinsul narațiunii se raportă numai în parte la tradițiune, atât la cea poetică, cât și la cea istorică. Sappho, fiica regelui din Cresos (în insula Lesbos) perde pe părintele său; muma se mărită după un intrigant urios, Guneos, din care căsătorie născându-se un fiu, Guneos vré să asigure succesiunea la tron fiului său. Pentru Sappho se presintă un pețitor, un june erou, care venise odată în ajutorul celor din Lesbos, contra Cretanilor. Guneos i descrie însă pe Sappho cu cele mai negre culori, ca pe o natură pasionată, plină de îndărătnicie și de nesupunere; durere, o erupțiune furiosă a copilei în contra intrigelor mârșave ale dușmanului ei de mörte, confirmă aceste calomnii: pețitorul părăsesce insula; el nu vré pentru poporul său o stăpânitoare, care nu scfe a se stăpâni pe ea însași. Sappho se mărită mai pe urmă după un bărbat brav. Agasthenes, care devine stăpânitor al insulei; poporul însă revoltat de Guneos se resculă în contra lui; el fu omorît în rescölă; Sappho scapă împreună cu fiica sa, prin ajutorul unui marinar credincios, și fuge în Sicilia. Aceste le povestesc ea însași amicelor sale ce se adunase în mare numer impregiurul ei. Fiica sa Lais într'aceste devine mare și frumoasă. În cercul vesel, ce poeta adunase impregiurul său, se ivesce de odată nenorocirea în persóna acelu pețitor de odinioară și-a amorului ei rentors, din tinerețe. Lais se aprinde pentru dînsul de un amor intim, și când el se presintă pentru a cere mâna mamei, copila cade lovită de o grea bôlă, care o duce în mormânt. Umbra copilei se pune între Sappho și între iubitul ei. Ea se întörce la Lesbos și după un cântec de lebedă, se aruncă de pe o stîncă în valurile mării.

După o comunicare făcută de Mite Kremnitz, Carmen Sylva în primul cântec al poemei „Sappho“, unde ne descrie pe vechea poetă în mijlocul amicelor ei, ne-a dat portretul damelor sale române de onöre; noi trebuie prin urmare să căutăm pe vesela și sburdalnică Chloe, pe îngâmfata și selbatica Agane, pe Doto cea blândă, cu ochii albastri și pe Janassa cea bună, însă rece, cu frumosul ei profil, la curtea regală din Bucuresci. În narațiunea „Sappho“ găsim locuri pline de viață și de simțire. Poeta zugrăvind juna cântăreței din Lesbos, ne-a desemnat förte fidel anii propriei sale tinerețe. Ea eră sburdalnică și neastempărată, cu toate acestea visă mii de istorii frumoșe, zugrăvindu-le pe toate cu linii marcante și culori suridătoare. D. e.

„Astfel purtam în suflet o tainică viață,
De nimeni cunoscută, și schimbătoare față
A norilor pe boltă, și-orice glas pe pămînt
Făcea să înflorască în sinu-mi un raiu sfânt
De visuri nesfârșite și de simțiri voișe.
Al meu légân fu Cresos, o insulă frumoasă,
O veselă grădină p'al mării sin cernit,
În pace guvernată de tatăl meu iubit.
Ah! Ieră mai ferice nici că s'află sub sôre!
Și decă eram și eu copilă-ascultătoare

Și blândă și modestă, cum trebuia să fiu:
Viața ađi și mie suride-mi-ar mai viu.
Dar eu, ca valul mării, eram neimblândită,
Și când urlă furtuna prin aer mai cumplită.
Mie-mi plăcea cu përul prin vânt fluturător
Să stau pe malul mării și să privesc cu dor,
Cum undele se nalță și se isbesc într'una,
Apoi strigam prin vifor, crezënd c'acuzi furtuna
O să me ia pe aripi și să me pörte 'n sbor.
Ca să cutreer câmpul de nori, fulgerător...
Trimiși — să me ridice — veniau însă de-acasă,
Ș-atunci o grea durere de plumb simțiam c'apasă,
Din nou a mele membre și peptu-mi intristat.
Eram ca cel ce cade în vale sdruncinat,
Din vërful unei stânci...

Precum în toate mostrele ce am puté comunica din poemă, așa și în acesta vedem o rară tărîe de espresiu poetică, dovêda unei fericite inspirațiuni, pe lângă mânuirea puțin severă a metrului, care în dactil * întrebuințază adese ori silabe lungi accentuate, în locul celor scurte, știrbind prin această armonia versului. Nu lipsesc la sfëșitul unor versuri nici prepozițiuni de câte o singură silabă, care ține după înțeles de versul următor. Că poeta s'a abătut dela forma cunoscută a vechei tradițiuni, care lucrată în formă de tragedie, a devenit clasică, nu avem cauză de a-i face nici o imputare.

Acolo sună frumos cu deosebire plângerile resig-națiunii și ale indoelii, cu toate acestea nu ne putem sustrage dela o tristă impresiune, când vedem pe femeia în vërstă aprinsă de amor pentru un bărbat mai tiner, care o disprețuesce, pentru a-și îndreptă simpatile spre o jună copilă. În dramă numai astfel putea fi înțeles conflictul; noue ne place însă mai mult Sappho așa, precum o vedem descrisă în poema epică din „Furtune“. Dênsa este iubită de bărbatul care este stăpân pe inima ei; sörta amorului nefericit cade pe fiica ei proprie, ceea ce ne pare cu mult mai nimerit, căci mörtea copilei aduce cu sine totdeodată și mörtea amorului mumei. Și când ea alergă în urmă spre mare, își frânge lira, și bucățile ei le aruncă între valuri, figura ei este de o plasticitate răpitoare.

Memnon, iubitul ei, strigă:

„Nu frânge a ta liră! mai ai ceva în lume:
Ai cântecul, ș-adânca iubire făr' de nume,
Ce vecinic pentru tine nutresc în sinul meu.

Ah! lasă-me! — ea dîce — pe noi ne despărțesce
Etern umbra copilei ce ađi nu mai trăscesce.
Pe care mi-a răpit-o din viață dorul teu“.

Acastă catastrofă ne pare cu mult mai tragică decât plângerile femeii desprețuite, care nu e în stare să dobândescă cu lira sa nici o schintee de amor reciproc.

A doua poezie din „Furtune“, Hammerstein scrisă în trochee alliteratöre, își are obiectul luat din evul mediu al Germâniei, din timpul luptei împëratului Henric IV cu fiul său Henric. Conte Hamerstein este unul dintre partisanii cei mai infocați ai împëratului; el are doue fiice, pe infocata și sprintena Elisa și pe blândă și modesta Agneta, dintre care cea dintău iubesce pe junele Bodo, unul dintre credincioșii împëratului, ér cealaltă pe un cavaler selbatic și viclean cu numele Wolff, care ținea cu fiul împëratului. Prin intrigile acestuia Hammerstein fu trădat și prins; Agneta pe care depravatul Henric, junele, doria s'o aibă de metresă, se aruncă jos din balconul castelului; Elisa mörse în focul luptei. Wolff se luptă cu Bodo; el află pré târđiu, că acesta iubiă pe Agneta, nu pe Elisa: o

* Poema originală e scrisă în versuri dactilice de câte 5 picioare, precum s'a arëtat mai sus.

rătăcire, care a fost hotărîtoare asupra acţiunii, și care trebuia mai curînd ridicată din poemă. În această poezie, întâlnim câteva descrieri, pline de viață; simțul viu al poetei pentru natură a știut să ne zugrăvească forțe frumoase regiunea patriei sale de lângă Rin, cu stîncile, codrii și riurile ei. Precum în „Sappho”, așa și aici găsim câteva cântece pline de farmec, ca „Peste deluri, peste codri, un cântec voios sbură”, care se distinge prin forma cea corectă și prin avîntul seu grațios.

Cele două poezii mici dela sfîrșitul colecțiunii: „Peste mări” (Ueber den Wässern) și „Naufragiul” (Schiffbruch) sînt niște tablouri poetice sentimentale. Este originală și tragică catastrofa celei dintîiu, unde muma lipsită de vedere, se sinucide din disperare pentru că nu pôte a-și vedea copilul pe care l'a născut. Poezia din urmă, scrisă în versuri variate, este la început și la sfîrșit plină de simțire; în espunerea acțiunii găsim însă multă prosă rimată.

(Va urmă.)

Petru Dulfu.

D O R U L.

Dorurii se duc, se duc!
Eu me uit în urma lor
Și în peptu-mi se treșce,
Din somn lung, vechiul meu dor.

Și m'aș duce!... De-a mea cale
Nu 'ntrebă, e însădar!
Margini are del și vale,
Dorul e fără de hotar!

Matilda Poni.

Stefan Rareș.

— Dramă istorică în 4 acte și 10 tablouri. —

(Urmare.)

SCENA II.

MOȚOC singur.

A! Stefan! Găde al Moldovii! Ai fost ursit ca să-mi eși în tot pasul ca un demon a-mi pricinui numai reuțăți și necasuri. Iubiam pe o femeie, o iubiam ca viața mea. Mi-ai răpit-o. M'ai făcut să suspin și să dîc adio ori cărei feciciri. Și acuma, copil al desfrînării, duh ce iadul a aruncat pe pămînt pentru nenorocirea omenilor, îți intinzi planurile până și asupra surorii mele. Nu ajunge ce sufer, când vîd Moldova tîrită de cătră tine în prăpastie, când vîd jafurile și uciderile ce săvîrșesci pe fie-ce dî, când vîd în fie-care dî nevîsta seu fîca vr'unui boer, arîtată cu degetul pe ulițele Sucevei. Dar fii sigur, Măria Ta, că numescă... pe a cărui soră... Nu me numesc... pe a cărui fîcă... și cu atîția alții în familiile cărora ai aruncat rușinea, desonorea și durerea. În vinele mele încă mai curge sînge de moldovean. Și decă nu pot să te sfărăm, cum îți se cuvine, cel puțin voi părăsi o țară în care un desmetic tiran se resfață peste nenorocirile unui întreg popor. Me duc, scumpă Moldovă; te las, iubită mamă; me depărtează de tine cu ochii plini de lacrimi. Țu tu tiran nelegiuit și spurcat, să dea Dumnezeu să n'apuc a trece hotarul și să afli, că tresnetele cerului te-au spulberat! Să te stingi și să se ducă pomenirea ta cu tunet! Tu, care faci pe fiii Moldovii să mîrgă a mîncă pînea străinului. (Caterina intră.)

SCENA III.

MOȚOC și CATERINA.

CATERINA: Pentru ce ești așa turburat, iubite frate? Ce ați pus la cale? Ce ați plănuit? Unde este Costin?

MOȚOC: Caterino, să te gătesci de plecare! Moldova nu ne mai priesce. Ori cât de scumpă ne este, dar pentru că intr'însa nu putem afla decât desonorea seu mormîntul, e mai bine ca s'o părăsim. O vom părăsi vremelnicesce seu pentru totdeuna? Dumnezeu scie. Cată să plecăm și cu grăbire. Costin va veni și el îndată.

CATERINA: Decă socotiți, că așa este mai bine, eu me supun. Unde vom merge în Polonia seu în Ardeal?

MOȚOC: În Polonia, că este mai aprîpe.

CATERINA: O! cât de nefericită sînt! Tote acestea eu vi le cauzez. Vai! de unde nădăjduiam, ca în sinul țării să gust desmerdările lângă acela pe care îl iubiam, etă că acum tîneră încă să apuc calea pribeției!

MOȚOC: Nu te mai plînge, căci tu nu ești de loc vinovată. Este acel ce stăpînesce Moldova, seu mai bine acei cari suferă a fi stăpîniți de dînsul?

CATERINA: Blăstîm asupra lor! Dar cum de nu se găsește un braț, care să-l ștergă din numărul celor vii?

MOȚOC: Jugul tiranic mai întîiu tîmpesce... și apoi când tîmpirea degenerază în nebunie, atunci omenii devin capabili de fapte înțelepte și mărețe.

CATERINA: Ce folos! Sufere toți pentru unul atîția ani, numai pentru a-și resbună un moment.

MOȚOC: Așa. Dar acea resbunare este adese înspăimîntătoare. Fii sigură, că și acesta nu va sfîrși bine, afar' numai de nu ș-a luă dîuă bună ca frate-seu.

CATERINA: Am auzit, că și tatăl lor nu prî eră om cum se cade.

MOȚOC: O! cât pentru acela, eră altfel de om. Să-i fie țîrina ușoră! De și a avut pîcate, dar Dumnezeu să i le erte! A fost aspru, dar mare; a ucis și el, dar eră bun moldovean. A ingenunchiat Moldova, dar eră cîstit. Turcii și Polonii îl sciu de frică. Dar nemernicii lui de copii au moștenit numai partea cea rea. Cruți ca niște fiere și fricoși ca niște epuri. Sciu a-și arîta voinicia numai vîrsînd sîngele moldovean; eră când străinul se arată la hotare, ei își plîcă capul și cerșesc pacea: lucru nevrednic de un voevod moldovean!

CATERINA: Ca să nu intîrziăm, eu me duc să me gătesc. Fă și dta asemenea!

MOȚOC: Bine dîci. Cărută numai decăt cu ori ce preț. (Caterina ese. Ion intră cu ingrigire.)

SCENA IV.

MOȚOC și ION.

MOȚOC: Ce mai nou, fîrtate?... Multă dreptate ai avut la tôte cele ce mi-ai spus.

ION: Me întreb, ce mai nou, postelnice? Intristător! Se ingrîșe gluma din ce în ce. Nu-ți prevestiam eu?

MOȚOC: Intristător! Dar ce? Ce s'a mai întîmplat?

ION: Sbirii lui vodă au pus mîna pe Costin.

MOȚOC: Spaimă neașteptată! Ce dîci tu?... Costin prins!... Dumnezeu atît de puternic! S'a isprăvit de noi. Așa dar el este în puterea lui Stefan?

ION: Chiar acum l'au luat, pe cînd el voia să plece de acasă.

MOȚOC: Și unde l'au dus?

ION: În temnița domnescă.

voesce ti-
 celelalte
 de a fi
 puternic
 udecata
 sul. Cea
 césul in
 i, decât ea
 mai bine,
 fieră, căci
 n stăpân pe
 a acesta in-
 să devin a-
 sânt. Și totă
 e, tirane, decât
 na mea să cadă
 pe acesta iubire
 a de a fi stăpân
 ea in lume, bo-
 : inima unei fe-
 nă cu viața, ră-
 i trebuiă o jert-
 i lovitura ta de
 aș avé fericirea
 rino, speranță a
 ștéptă! . . . Cine
 pă Stefan ađi Mol-
 cesce și gádea lo-

IN.

meu!

inune? Cum ai putut

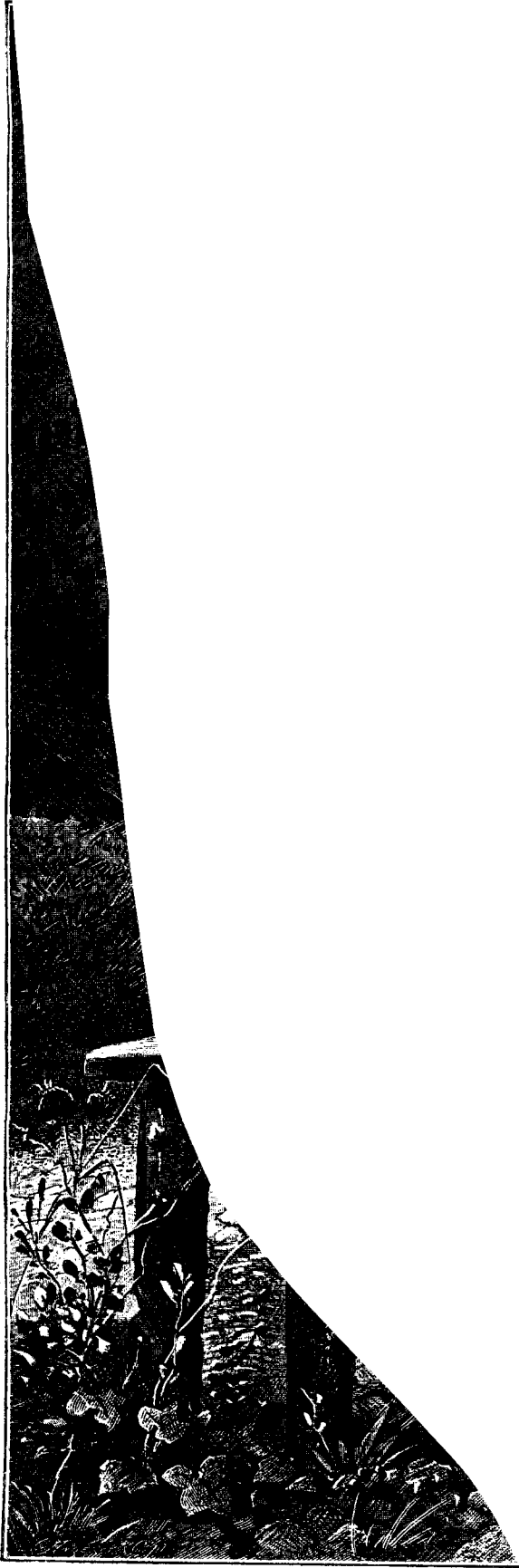
călcăt peste ori ce pe-
 acut ca să fii acum in
 , trebuie s'o impart cu
 , in ori care lume va

culcile-ți cuvinte me faci
 me găesc. Credeam, că
 acele lanțuri, de care s'a
 r ved că și acum ești tot a-
 și acum ești tot aceea ce ai
 inger trimis de Dumnezeu, ca să-
 te dăle.

: Să te uit, Costin; să te uit, ăci tu,
 urgie! Dar atunci trebuie să fi cređut, că
 a tu i ăci Caterina ta, avea un suflet pré
 inimă mai nesimțitoare decât pétra. Dar cui am
 r ăcilele mele, decât nu ție?! Cui am dat sufletul
 decât nu ție?! Pentru cine bate inima mea, decât
 pentru tine?!

COSTIN: Femeie! Cine pôte dice, că iubirea femeii
 a e mai prețiosă și mai tare decât diamantul, mai in-
 ăldătoare decât rațele sórelui și mai mângăetóre decât
 énsași mângăerea lui Dumnezeu?! Me iubesci, Cate-
 rino. Vor fi iubind tóte femeile așa. Cu câteva minute
 mai nainte imi blăstémam sórtea, acum o binecuvintez.
 Blăstémam acesta temniță, locaș de chin, in care sórele
 nu se uită nici odată; dar acum ce-mi pasă de rațele
 sórelui, când tu ești ac'!

te
 Sor-

ELISABETA,

CATERINA : Nu este d'ajuns atâta, va trebui să te scap; fie chiar cu pericolul vieții mele.

COSTIN : Tu, iubita mea ?

CATERINA : Da, eu. Voi jertfi totă averea, ca să cumpăr pe păzitori și acésta voi pune-o indată în lucrare. Am pe un om, care mi-a inlesnit intrarea de acum; om de nădejde și iscusit. Trebuie să reușim.

COSTIN : Incercare foarte grea, dar . . . (*Ion intră.*)

SCENA III.

Cei de sus și ION.

ION : Să mergem, domniță ! Păzitorii spun, că are să vie spătarul. Să plecăm ca să nu ne găsească aici !

CATERINA : Să plec, așa curând ?

ION : Așa este; dar grăbindu-ne, vom pute trage mai mari folose. Ședând mai mult aici, nu șcim ce aduce césul.

CATERINA lui Costin : Me duc, iubitul meu ! Peste puțin nădăjduesc să fim în alte locuri mai fericite . . . Ce ? Cređut-a nimernicul de tiran, că va rupe așa de lesne legătura a doué inimi ce se iubesc ? !

COSTIN : Facă Dumnezeu astfel, ca să-ți datorești ție viața ! (*Cortina cade.*)

TABLOUL V.

(*O cameră la Stefan Vodă.*)

SCENA I.

STEFAN și COSMA.

STEFAN : Am călcat de asta-dată cu stângul înainte, cum dice Românul. Lucrul n'a mers bine.

COSMA : Nu-i nimic. Vei călca de a doua oră cu dreptul și vei câștigă ceea ce ai păgubit înainte.

STEFAN : Acésta o cred și eu, dar nu pré imi vine la socotéiă. Ne-am cam dat pe față.

COSMA : Și nu cumva Măria Ta ai vr'o témă de cineva ! ? Moldova un stăpân are.

STEFAN : Fără 'ndoielă. Dar credeam că e mai bine să fiérbă ăla acoperită. În sfârșit, ce-mi pasă ! ? Așa séu altminteri, voi face ca lucrul să éșă tot acolo. Eu o iubesc, Costin o iubesc; dar să vedem cine are mai mult drept ? Deosebirea mi se pare între el și mine cam mare.

COSMA : Deosebire ca între cel ce ține sabia și ce așteptă lovitura. Ér cât pentru drept, apoi este al Măriei Tale; puterea Ți-l dá.

STEFAN : De peirea lui n'am atâta trebuință; póte trăi cât i place, numai decă voesc. Acum étă ce doresc eu. Aș dori a i se spune femeii, că scăparea lui stă numai în mâna ei. Singură m'ar induplecă. Poți încercă acésta mică uneltire, decă îți vine in-de-mână. Te șciam priceput odinióră.

COSMA : Măria Ta nu cred să fii uitat ce am făcut, când cu vorcicésa Despa.

STEFAN : Abiă mi-aduc aminte . . . Da, da ! . . . Ai fost vrednic, dar acum mi se pare că te-ai prost.

COSMA : Éu prost, Măria Ta ? Tocmai acum am să-ți dovedesc, că sânt de dece ori mai iscusit ca atunci.

STEFAN : Să te ved ! (*Cosma ese, intră Trifan.*)

SCENA II.

STEFAN și TRIFAN.

STEFAN : Áncă unul prins cu mâna 'n sac, hat-mane !

TRIFAN : Costin Trotușan ! Afiai că l'ai inchis.

STEFAN : Chiar Dumnea-lui.

TRIFAN : Și ce vină i-ai găsit, Pré Nălțate ? — déca-mi dai voe ca să întreb ?

STEFAN : Uneltiri mari, hat-mane.

TRIFAN : Uneltiri ! Contra Măriei Tale ? Auđi, uci-gașul să 'ncépă așa de tinér ! ?

STEFAN : Uite, cum îți spun.

TRIFAN : Me crucesc ca d'altă minune . . . adevérat. Să nu fie vr'o péra din partea voastră maș al lui !

(*Va urmă.*)

N. V. S. 1887

Despre importanța studiului botanic.

Influența vegetațiunilor asupra dezvoltării vieții animale și asupra dezvoltării civilizațiunii omenesci.

(*Incheiere.*)

VII.

În urmă vom cercă să căutăm influența ce o manifesteză plantele neinterupt și la tóte ocaziunile din vieța Țilnică asupra omului și asupra civilizațiunii omenesci, să căutam după folosul ce-l dau plantele atât la alimentarea popórelor și a némurilor din diferitele zone ale pământului, cât și ca produse pentru industrie și comerț, cari ambi acesti factori compun adevérata pérgie a civilizațiunii omenesci.

Am aréat mai sus, cumcă originea civilizațiunii popórelor europene se datéză de atunci, decând acestea au început a se nutri cu alimente vegetale, decând au început a se inventă și cultivá agricultura. Asemenea am vedut, cumcă și celelalte popóre, cari au ajuns la óre-care civilizațiune, au folosit și folosesc vegetalele de principalul aliment.

Dar folósele ce le prestau plantele, nu se mărginesc pe lângă nutrițiune. Folósele ce le trage omul dela plante sânt foarte multe și de diferită natură.

Aș éși pré departe din cadrele acestui discurs, decă aș intrá în detaiu și aș specificá folosul fie-cărei plante ce-l aduce în diferiții rami ai vieții omenesci. Va fi destul să constat, cumcă nu există nici o condiție de vieța omenescă în care să nu fie aplicată și folosită ori o plantă ori alta, ori în un mod ori în altul, pentru a satisfacé la multele trebuințe omenesci. Și cu cât civilizațiunea a făcut pași mai mari înainte, cu atâta s'au înmulțit și trebuințele omenesci precum și trebuința de a se folosi mai multe plante, și în mai multe moduri.

De aci a urmat cumcă omul nu s'a mulțămit numai cu folosirea acelor plante ce cresc spontan în giurul seu, ci a început să aducă și să cultiveze plante străine din alte țeri séu continente depărtate. Și decă la unele nu se aduc plantele întregi pentru cultură, se aduc fructele, frunzele séu florile lor și acestea compun însemnați articlii de comerț.

Prin introducerea culturai astorfel de plante s'au produs schimbări însemnate nu numai asupra singuraticilor ómeni, dar și asupra popórelor întregi. Aceste schimbări au produs efecte mai însemnate decát faptele celor mai mari cuceritori. Productele vegetale aduse din Asia, Africa și America au influențat în mod radical asupra vieții sociale, au produs schimbări în mâncări, în beuturi, în îmbrăcăminte, în locuință, în comerț și în industrie. Nouele produse de alimentațiune ne-au produs gândiri și idei noué, au produs mișcări noué în tóte direcțiunile, cu un cuvânt au dat o mare repeđiune progresului și civilizațiunii.

Cată influință n'a produs papușoiul (malaiul = Zea mais) asupra culturai popórelor europene dela 1520, decând a început a fi transplantat din America și cultivat și la noi ? ! Ce influință mare au avut barbari, cartofii (*Solanum tuberosum* L.) aceste plante ca-

racteristice prin timpurile lor tuberose subterane, cari s'au adus din America pe la sfirşitul vécului al III-lea ?!

„Că a cărei poporaţiune se nutreşte cu cartofi, aarea lui Buckle,* se inmulţesce de 2 ori aşă a ce se nutreşte cu grâu. Poporul irlandez ceput a se nutri cu cartofi, adecă dela in- a XVII-a, s'a inmulţit cu 3%, pe când era numai cu 1.5%, va se dăcă mişcarea popor. irlandeze cauzată prin alimentaţiune de cartofi dă un rezultat de doue ori aşă de mare ca a celei englese.

Cată influinţă n'a avut şi nu are astăzi planta „trestia de zăhar“ (Saccharum officinarum lat.) decând s'a introdus în Europa pentru prima órá, în suta a XII-a, cu deosebire prin Saraceni, dela care plantă se estrage zăharul, un artículu destul de cunoscut? Cătă influinţă domnitóre are astăzi o altă plantă americană, tabacul, tutunul (Nicotiana tabacum l.), thea (Thea chinensis), caféua (Coffea arabica l.) ş. a. ?

Apoi câte milióne de ómeni trăiesc numai din munca aplicată la fabricarea acestor produse, precum şi la fabricarea de bumbac, hârtie ş. a. ?

Şi cu tóte că plantele până acum descoperite au aflat aplecare la atâte folóse ómenesci, numărul celor ce se folosesc abia se sue la 5000 de specii,* dintre cari vre-o 2000 se folosesc ca medicinale, ér vre-o 700 ca alimentare. Şi decă acestea se specifică după folosul ce-l prestau, se capătă cam următorul rezultat : *

Ca cereale 40—50 de specii; ca póme şi fructe 208 specii; ca plante cu rădăcini séu trunchiuri nutritóre cam 100 de specii; ca plante de bucătărie folosindu-se ca verdeturi şi legume, frunđele, tulpinele şi florile la 140 de specii; cam 60 de specii ne dau fărínă; la 40 de specii ne dau diferite oleiuri; vre-o 16 specii ne dau cafea şi diferitele theiuri; la 70 de specii sânt plante aromatice; 8 specii ne dau céră; 40 specii se cultivéză pentru nutrirea animalelor; la 70 de specii ne dau beuturi spirituóse; 60 specii pentru diferite imbrăcăminte; 16 specii ca pl. industriale; 8 specii ca plante de fumat; 16 specii pentru mai multe categorii de gumi; 7 pentru diverse cleiuri; 4 pentru cauciuc; 14 specii pentru luminat; 30 specii ca lemne pentru industria mare; 10 specii pentru terpenin şi 5 specii pentru săponărit.

Numerul plântelor folosite în viaţa practică în un mod ori în altul este fórte mic, ba este neinsemnat în proporţiune cu numărul plantelor deja cunoscute, care se suie la 100,000 de specii, însă cu timpul se va cerca şi numărul plantelor folositóre şi prin acésta va cresce din ce în ce mai mult şi influinţa lor asupra tuturor ramilor civilisaţiunii şi a culturei ómenesci.

VIII.

Dómnelor şi domnilor! Dorinţa mea a fost ca prin aceste puţine consideraţiuni sé arét importanţa studiului botanic, precum şi tóte folósele ce ni le póte aduce; am voit sé atrag atenţiunea dv., precum şi a fiecărui iubitor de progres şi sciinţă şi în specie a tinerimei nóstre studióse, asupra acestui studiu, carele până acuma este, atât dincóce cât şi dincolo de Carpaţi, atât de vitreg tractat. Am cercat sé dovedesc însemnătatea acestui studiu, din mai multe puncte de vedere. Nu sciu decă am reuşit sé produc vededi destule şi destul de tari pentru a pledá şi a recomandá imbrăto-

şarea acestui studiu, eu însă sânt împăcat cu mine, căci mi-am implinit datoria.

Dar înainte de a sfirşi, fie-mi iertat sé atrag atenţiunea dvóstre încă la o impregiurare momentóasă. Trăim în vécul reuniunilor şi al asociatiunilor. Pe unde a pătruns numai rađii de cultură, acolo a străbătut şi spiritul de asociare. Sub scutul acestui spirit bine-făcător a progresat şi progreséză tóte, sciinţă, artă, industrie, comerciul, cu un cuvânt tóte întreprinderile minţii ómenesci.

Numai sub scutul acestui principiu vor poté progresa cu succes şi la noi sciinţele naturale şi în specie botanica, numai cu arma principiului de asociare se vor poté invinge tóte pedecele ce se află puse curmediş în drumul naturalistilor şi în specie al botanistilor nostri, cari pedece indiviđii singuratici nu le pot delăturá.

Sé privim la alte popóre, sé invetám dela dênsele şi sé le imitám. La Francesi, Englesi, Germáni găsim mai în tot oraşul reuniuni pentru sciinţele naturale, găsim societăţi antropologice, geologice, botanice etc. Dar sé nu mergem aşă departe, sé privim numai la némurile conlocuitóre în patria nóstră, la Unguri şi la Saşi, cari de şi în minorităţi mici, íşi au reuniunile lor speciale pentru sciinţele naturale.

Ar trebui dară ca şi noi sé ne inrolám sub acest stég, este timpul suprem ca sé punem şi sciinţele naturale şi în specie botanica sub protecţiunea principiului de asociare.

Voiesce şi vei poté, este o dăcătóre románescă. Sé voim şi am credinţă, că vom poté totul, vom promová cu succes sciinţele naturale, vom scrutá patria nóstră din tóte punctele de vedere, vom face tóte acestea noi prin noi. Astfel prin o muncă serióasă, o muncă neobosită, vom contribui la innáltarea prestigiului năcului nostru şi-i vom fortifica şi asécúra viitorul lui pentru care este dator sé lucreze tótá suflarea románescă. Sfirşesc, mulţámindu-ve pentru atenţiunea şi indulgínţa dvóstre. Am đis!

Dr. A. P. Alexi.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindicate. —

(Urmare.)

87) *Scóbă, scobi, scorbelt, scorbura, scorburi*. Cuvântul „scóbă“ însemnă în graiul bănăţenesc: instrument de a scobi séu săpá în lemn etc.; scalprum serviens excavationi lat.; gouge, ciseau a écolleter fr.; hohlmeissel, kerb-falzmesser germ. În părţile Lugoşului am aúđit cumcă „scóbă“ ar însemnă şi: fibula, subscus lat. crampon fr., klammer germ., aceea ce vine înainte şi în unele dicţiionare románesci. Dar cumcă înţelesul primar, fundamental al „scobei“ este numai: sculprum lat., gouge fr., hohlmeissel germ., se documentéză şi din verbul „scobi“, care după dicţiionarele románesci şi de după graiul bănăţenesc nu însemnă alta de cât: cavare, excavare, scabere, sculpere lat.; creuser, caver, sculpter, ciseler fr.; aushöhlen, ausmeisseln, ausfalzen germ.

În Couzinié: Dictionnaire romano-castraise, Castres 1850 vine înainte „escabá“ cu semnificaţiunea de: couper, tailler, vider en forme de demi cercle fr., adecă: a tăia, a găuri în formă de jumătate de cerc; aci este evidentă semnificaţiunea cuvântului románesc „scobi“. Deci „scóbă“ stă pentru: scobitóre, despre ce adeveresce şi dicţiionariul de Buda din 1825, precum şi dicţiionariul Academiei române de Laurian şi Massim, Bucuresci 1871. „Scóbă“ în graiul bănăţenesc este for-

* Thomas Henr. Buckle Geschichte der Civilisation in England Bd I pag. 56.

* Dr. Johann Lennis, Synopsis de Pflanzenkunde, 2 Aufl., Hanover 1877, Bd I pag. 234—235.

ma cea scurtă fundamentală pentru „scobitoare”, chiar precum am arătat la locul seu a sta „smintă” în graiul bănăţenesc pentru „smintelă”. În multorariu (plural) „scobe” înseamnă: aschii, cari cad de pe obiectele scobite; assulae, scrobs-scobis lat.; copeau, limaille fr.; hobelspäne, feilspäne germ. Cuvântul „scorbeli” după graiul bănăţenesc este format dela „scobi” cu înţelesul iterativ şi diminutiv: rimari, scabrare lat.; creuser, fouiller fr.; durchgrübeln, durchwühlen, durchsuchen germ. Dela „scorbeli” s’a format „scobură”: excavatio, caverna, spelunca, arbor cavernosus (după graiul bănăţenesc şi), turbator, homo seditiosus lat.; excavation, creux, arbre creux, agitateur fr.; höhle, aushöhlung, hohler baum, aufwieglger germ., d. e. (cu privinţă la înţelesul din urmă): omul acesta e mare şi a dracului scobură în satul nostru. „Scobură” înseamnă şi o fiinţă mitologică identică cu „ciută-bălţiată” (ciutălină) şi cu „mama pădurei”. „Scobura” este formaţiune din ore-care formă rustică „escavula” seu „escabula”. „Scoburi” este verbul dela „scobură” şi identic cu „scorbeli”.

Di Miklosich: Lexicon palaeoslovenico-graeco-latium, Vindobonae 1862—65 pag. 846 face distingere între „skob”: fibula lat.; crampon fr.; klammer germ., pe care-l combină cu „scoba” românească de asemenea semnificaţiune, spunând cumcă cuvântul ar fi de rădăcină slavă, şi între „skob”: scabere, scalpere lat., pe care-l declară de rădăcină latină.

Di Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 332 era falsificată, ca la alte multe cuvinte semnificaţiunea cuvântului, punând contra tuturor dicţionarilor românesci, înţelesul primariu şi fundamental la verbul „scobi” a fi înţelesul: ôter fr., wegthun, ausnehmen germ., şi: tirer avec un instrument pîntru fr., herausziehen mit einem spitzigen instrument germ. Dlui se vede cumcă a cugetat mai înteu la înţelesul figurat din frasa: a se scobi în dinţi. După acesta combină dlui sub cuvântul „scobi” pe „scobă” dându-i semnificaţiunea graiului bănăţenesc, apoi pe „scorbeli”, pe „scobura”, pe „scoburi” şi pe „scobilti”, derivându-le pe toate din elemente slave, dela „paleoslov. „skobli” şi „skobeli”: radula (rađetore) lat.; dela rus. „skoblja”: cuşit de scobit; couteau a sculpter fr.; kerbmesser germ.; dela boem. „skobla”: grateau fr., kratzmesser germ., „skobliti”: racler fr., schaben germ.; dela neoslov. „skobeli” şi „skoblo”: rabot fr., hobel germ.; combinând şi pe litv. „skapoti”: racler fr., schaben germ.; pe vechigerm. „scaba” şi „scapa”: rabot fr., hobel germ.; pe gotic. „scaban”, pe mediogerm. şi neogerm. „schaben”: racler fr., pe lat. „scabere” şi „scabina”. Causa pentru care a registrat dl Cihac cuvântul „scobă” şi „scobi” între elementele slave, nu o spune dlui, dar se vede că presupune un intermediu slav pentru „o” din silaba rădăcinală „sco” în loc de „sca” (scabere lat.) căci la din contra înţelesul logic al cuvântului se alătură mai precis la etimologia latină din: scabere, scavare, decât la semnificaţiunea cuvintelor slave, precum mai sus vedurăm.

Dicţionarul de Buda din 1825 şi dicţionarul Academiei române de Laurian şi Massim, Bucureşti 1871 deduce cuvântul scobi din „excavare” şi „scabere” latinesc, dar aceste dicţionare nu desgurdesc legile morfologice şi fonologice a cuvântului. Dicţionarul Academiei române pune cuvântul „scorbeli” între cuvintele străine din glossariu şi dă cumcă acest cuvânt vine înainte numai în dicţionarul de Buda (măcar că vine înainte şi în celelalte dicţionare) şi cumcă în România nu ar fi auzit cuvântul. Noi presupunem că şi în România trebuie să existeze cuvântul, de ore ce „scobura” este din el derivat.

Cuvântul este de eclatantă origină romană. Ver-

bele „scobi” şi „scorbeli” sînt doue forme bifurcale a unei şi aceleiaşi rădăcini, şi tocmai acest proces îl aflăm şi în limba italiană şi în dialectele italieneşti. Diez: Grammatik der romanischen Sprachen, Bonn 1856 tom. I pag. 283 documentează: cumcă unele consonante devin intercalate pentru simţul de bună sunanţă (eufonia), între cari enumeră dlui şi pe „r”. Chiar astfel aflăm în Porru: Nou dizionariu sardu-ital., Casteddu 1832 pag. 524 „sgubbia” pentru: „sgorbia” ital.; gouge, ciseau fr.; kerbmesser, hohlmeissel germ., în care cuvânt se vede „c” trecut în „g” şi „r” intercalat în limba italiană. În Morri: Vocabolario romagnolo-ital. Faenza 1840 pag. 708 stă „sgoba” pentru „sgorbia” ital., explicând Morri mai departe: scalpello fatto a doccia per intagliare in legno ital., adică: scalpel (scobă) făcut cu vâlău spre a scobi lemne; va se dăcă chiar semnificaţiunea cuvântului nostru „scobă”, numai că „c” este strămutat în „g” în dialectul italianesc. În Olivieri: Vocabolario genovese-ital., Genova 1851 pag. 429 aflăm „scopellu” şi „scopella” pentru „scalpello” şi „scarpellare” ital., apoi în Banfi: Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 pag. 762 stă „scopell” pentru „scalpello” ital. şi „scopella” pentru: scarpellare ital. În Monti: Vocabolario dei dialetti di Como pag. 256 asemenea stă „scopell” pentru: scalpello ital. şi „scopella” pentru: scarpellare ital. Deci tustrele aceste din urmă dialecte italieneşti redau forma „scorbeli”, care în limba noastră este cu „r” intercalat ca în „sgorbia” ital. În Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisiis 1840—50 tom. VI pag. 80 aflăm „scaba” pentru „scava”: fossa lat., şi „scabare” pentru „scavare”: fodere. În Diefenbach: Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis, Francofurti 1857 p. 514 aflăm „scaba” şi „scabra” pentru: schabe, scave germ., apoi aflăm „scabare” şi „scobare” pentru unul şi acelaşi cuvânt, era pag. 515 vine înainte „scabere” şi „scabire” pentru: schaben, reiben, schneiteln germ. În latinitatea clasică stă „scobs-scobis” pentru: limaille fr., feilspäne germ. şi „scobina” stă pentru: lime fr., feile germ., era în latinitatea evului de mijloc, la Diefenbach: Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis, Francofurti a/M. 1857 stă „scobs” pentru: schabe, scherteisen germ., şi „scobina” pentru: grossfiel, fiel (feile), seege germ.

Deci din aceste cuvinte a latinităţii clasice, a latinităţii evului de mijloc, precum şi a limbei şi a dialectelor italieneşti, se documentează: a) cumcă cuvântul „scobă” şi „scobi” este urdit din „scavare” şi „scabere” lat., b) cumcă „sco” din rădăcina cuvântului nu este intermediu slav, ci este de origină din limba romană rustică, precum arătă această „o” din „sco” pôte fi o dinamică desvoltare a limbei românesci, formându-se la început „scăbi” de unde s’a format apoi „scobi” înălţând pe „ă” în „o” ca în „porâmb” (palumba) şi „boteză” (baptisa), c) cumcă „r” în scorbeli” şi „scobură” este intercalat pentru eufonie şi este de asemenea origină din limba romană rustică ca în „sgorbia” italienească, d) cumcă „scorbeli” este format din „scarpellare” („scarpello” şi „scalpello” ital.), şi în urmă e) cumcă bifurcaţiunea în „scobi” şi „scorbeli” se află şi în limba italiană comparându-o cu dialectele italieneşti.

Drept aceste etimologiele produse şi comparate de dl Cihac, sînt numai o dinamică omogenă desvoltare din diferite rădăcini în limba daco-română, în limba litvană, în limbe slave şi în limbe germane, fără a fi imprumutat una dela alta, la care logică ne îndrumă, şi varietatea mai mare seu mai mică în forma şi conceptul cuvintelor.

(Va urmă.)

Scrisori din Bucovina.

(Teatru de diletanți români, o operetă națională, serată musicală, petrecere cu danț, încetarea „Aurorei Române.”)

Cernăuți 10 novembre.

Sfârșindu-se feriile, diletanții noștri români îndată și-au deschis șirul reprezentațiilor teatrale. Prima reprezentațiune se țină la 22 octombrie, cu care ocaziune se jucară piesele: „Un trandafir în livrée”, comedie într’un act localizată de dl T. V. Stefanelli, și „Lița Pescăriță” operetă națională de dl N. A. Bogdan, muzica de dl Tudor cav. de Flondor.

O lume frumoasă și alasă asistă la această reprezentațiune, întimpinând cu aplause vii progresul învederat al diletanților noștri, vrednici de totă lauda pentru nobilul zel ce desvîlță întru înălțarea artei și a vieții sociale române în Bucovina.

Piesa primă, publicată deja în fôia Societății literare române din Bucovina, este o comedie de situațiuni, întemeiată pe un motiv vechiu, care însă va rămână purure nou, căci acest motiv este gelosia.

A doua, opereta națională, ne-a interesat mai mult, căci muzica-i e un product bucovinean, lucrarea tinerului compositor român dl Tudor cav. de Flondor. Scena se petrece în munți, unde pescărița Lița și iubitul ei Nițu, un flecău orfan, trăesc zile dalbe. Se ivesce însă și un proprietar, care afară de cocóna lui, ar iubi cu plăcere și pe Lița. El vine cu banda lui de lăutari în munți și speră prin cobza țiganului să aprindă dragostea Liței. Lăutarii cântă niște cântece de duiosie și de dragoste, de se încântă și Buruck cărcămarul jidan al satului, dară Lița nu. Ea iubesc pe Nițu și toate încercările lui Acadelachi, așa se numesc proprietarul berbant, rămân zedarnice. Odată îl află cu lăutarii și logodnicul Liței și acela croesce cu biciul, atât pe țigani, cât și pe Acadelachi. În urmă vine și soția proprietarului, cu sătenii, și se serbeză nunta Liței cu Nițu, sub patronagiul ei. Ea dă miresei o zestre, drept despăgubire pentru neplăcerile suferite dela bărbatul ei.

Auditorul a ascultat cu plăcere ariile și a aplaudat pe junele compositor, care posedă talent și viitor.

Diletanți noștri și-au interpretat cât se poate de bine rolurile în ambele piese și au produs mulțămire generală. Meritul de frunte al succesului compete dlui Vasile Morar, directorul diletanților. Sub conducerea dsale, ne putem așteptă încă la multe seri frumoase.

*

La 29 oct. diletanții noștri ne oferă o altă desfătare. Dênșii arangiară o serată musicală în sala reuniunii lor.

Programa fu următoare: „Nóptea”, cor bărbătesc de Schubert; „Oberon”, uvertură pentru pian, pe patru mâni, de C. M. Weber; „Rëndunica”, de G. Cavadia; „Spuneți, spuneți!” romanțe pentru solo-bariton, cu acompaniare de pian, de G. Scheletti; „Cucuruz”, cvartet pentru patru voci bărbătesci, de V. Humpel; „Suleica și Halem”, duet pentru sopran și tenor, cu acompaniare de pian, de F. Mendelsohn; „Cântecul marinarilor”, cor bărbătesc de T. Flondor; „Romanta” pentru cello, de Gottermann.

Tóte piesele fure executate cu precisiune și fure aplaudate cu entusiasm. În deosebi însă făcú mare efect bariton-solo din „Rëndunica” și „Spuneți, spuneți!” prin vocea sonórá și tehnica escelentă. Asemene

escelă și sopranul din „Suleica” lui Mendelsohn, încântând tot publicul.

*

La 3 nov. diletanții ne mai surprinseră cu o petrecere, de asta-dată în onorul Terpsychorei.

Mai tóte familiile burghese române se întruniră să mai jöce o horă lungă și veselă. Cu părere de rău am văđut însă, că familiile mai nalte lipsiau cu desevêrsire. Dar decă ele n’au venit și luxul a absentat.

Petrecerea a fost fôrte cordială și a ținut până la trei ore după mieđul nopții. Un bal mai animat nici că se pöte întipui la noi în Cernăuți. În asta privință petrecerile cu danț ale diletanților români au deja un renume.

*

Și după atâte sciri bune, étă și o împărtășire tristă!

Organul Societății pentru cultura poporului român în Bucovina, fôia „Aurora Română” a încetat să mai apară. Am ajuns dar în Bucovina d’a nu mai avé nici o fôie românească! Causa e numai îndolînța publicului nostru român, care nu spriginesce de fel literatura. Pentru tóte avem parale, numai pentru cultura națională nu găsim nimic de jertfit.

Literații români nu sânt spriginiti și cărțile lor zac nevëndute în magaziile librarilor. Ei sânt siliți să arunce condeiele lor, fiind că n’au cui să scrie.

Dionisiu O. Olinescu.

Literatura si arte.

Carmen Sylva unguresce. În conferința literarie ungurască, dată în joia trecută în Oradea-mare în folosul Reuniunii pentru înfrumșetarea orașului, redactorul fôii nóstre a cetit câteva poesii de Carmen Sylva, traduse de dênșul în limba ungurască. Auditoriul, compus mai mare parte din dame cari citesc cu multă plăcere scrierile augustei suverane, a încununat cu aplause și aceste traduceri. — Dl Ioan Goldiș, profesor de limba și literatura română la liceul de stat din Arad, va ținé o conferință în reuniunea literară maghiară de acolo, asemenea despre Carmen Sylva, care și ca regiină și ca poetă este favorita națiunii unguresci.

Edițiunea a doua. Abia a trecut o săptămână, de când a apărut edițiunea primă din „Călındarul lui Păcala” pe anul 1884, și étă că tóte exemplarele au trecut. Edițiunea a doua a și apărut cuprinđend, afară de partea seriósă călındaristică, têrgurile de țără, scala de timbru, și o bogată lectură umoristică, ilustrată cu 26 de caricaturi. Prețul unui exemplar e 40 cr., dar mai puține decât 5 exemplare nu se expedeză pe postă. Se află de vëndare la administrațiunea „Familiei” în Oradea-mare. Colectanții primesc după 10 exemplare un rabat.

„**Revista lumii latine**”, ce a apărut în Paris, conține în primul seu numer un basm românesc, de Carmen Sylva, și poesii de V. Alecsandri. Acesta revistă va apare la 25 al fie-cărei luni în broșură de 128 pagini cel puțin și în cinci edițiuni. Buletinul politic și diplomatic este scris în limba francesă, română, spaniolă, italiană și portugeză.

„**Toxar**”, seu convorbire despre amicitia între un grec și un scyt, de Lucian, traducțiune din elinesce de Demetriu Matheescu, profesor de limba elenă la liceul din Bărlad, a eșit de sub tipar cu spesele societății pentru învêțătura poporului român, secțiunea de Tuto-va, în beneficiul celor cinci-deci de băieți trâmși în străinătate la 24 meserii. Prețul unui exemplar este 1 leu. Se găsece în vëndare la librăria dlui M. Barbu în Bărlad.

Doze foi au incetat. Amëndoue au fost românesci și amëndoue beletristice. Una, „Aurora Română”, organul Societății pentru cultura română în Bucovina, nu apare de mai multe luni, s'a stins fără de-a fi putut dice un adfo indolinței fraților români din Bucovina. Alta, „Noua Bibliotecă Română” din Brașov, a incetat acuma, căci nu s'au grupat în giurul ei destui abonanți, s'o fi putut susține.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Di V. Păun*, profesor la Bucuresci, care a publicat și câteva poesii frumoșe, va fi trimis la Düsseldorf spre a învăța pe moștenitorul tronului român limba română. — *Dna vęd Dobra Petru-Hodrea* din Reșinari a dăruit doi stângeni de lemne școlei Reuniunii femeilor române din Sibiiu. — *Dnele Lăvia Vuia și Aurelia Beleş* au deschis o colecță la familiile române din Arad, pentru a contribuî haine vechi séu bani în favorul elevilor săraci dela preparandia românescă; colecța a avut cel mai frumos rezultat, de aceea sperăm, că damele nōstre de acolo nu se vor oprî la inceputul acesta.

Hymen. *Di Iosif Nestor*, judecător la tribunalul din Oradea-mare, s'a logodit cu domnișora Elena Boz în Oradea-mare. — *Di Iustin Dascal*, teolog absolut al diecesei aradane, la 18 l. c. va serbă cununia sa cu domnișora Emilia Florescu, fiica dlui Petru Florescu proprietar în Arad. — *Di Sebastian P. Radu*, profesor gimnasial în Blaș, la 18 octombrie s'a cununat în Sibiiu cu domnișora Maria Boer, fiica dlui Iosif Boer, proprietar în Vad comitatul Făgăraș. — *Di Aron Carpenișan*, silvicultor în România, la 8/20 novembre își va serbă cununia cu domnișora Ana Mohora din Orșova.

Concertul din Timișōra, dat în sâmbēta trecută, în folosul reuniunii române de lectură din suburbiul Fabrică, a reușit peste așteptare bine. S'a intrunit un public frumos, nu numai din localitate, ci și din alte părți, care a aplaudat cu plăcere esecutarea escelentă a programei. Mai mare efect au făcut dna Opriș, dșōra Jurma, dl N. Popovici și corul vocal din Timișōra. Danțul a animat pe toți și „Călușerul” și „Baluta” au fost intimpinate cu aplause frenetice. Mai multe dame purtau costum național. Dintre dame ni se însamnă numai: dnele Radulescu și Cornelia Bredicean din Lugoș, Opriș din Timișōra, Miulescu din Ciacova, Bugarin din Cebsa, Gaița din Ghilad, Demetrovici din Utvin, și dșōrele Elena Radulescu din Lugoș, Aurelia Jurma din Timișōra, Maria Ioanovici din Jebeli, Ana Popescu, Marta Popovici. Petrecerea ținu până de minēța.

Sinod la Lugoș. La 11 nov. st. n. s'a intrunit la Lugoș sinodul diecesan, compus din reprezentanți ai clerului. Agēndele sinodului erau: așeșdarea statutelor în privința administrațiunii fondurilor diecesane și pertractarea rapōrtelor despre starea diecesei. Clerul ș-a ales deputații în adunările protopopesici.

Reuniunea femeilor române din Mediaș și giur va ține adunarea sa generală duminică la 18 novembre st. n. în școla gr. c. de acolo. Președinta Reuniunii e dna Maria Roman, care a invitat la acēsta adunare nu numai pe toți membrii, ci și pe alți binevoitori. Dorim ca și acēsta Reuniune să pōtă produce în curēnd un rezultat atât de strălucit, ca cea din Sibiiu. Este de dorit ca damele române să inființeze și în alte orașe asemeni însoțiri salutare!

Gimnasiul din Caransebeș care eră să se inființeze din fondul școlei militare al comunelor din granița militară, nu se va inființa în curēnd. Comunele au declarat, că dau competența lor pentru inființarea gim-

nasiului, însă guvernul se opune; ba a ordonat chiar împărțirea fondului între comune. Conferința Românilor, adunarea generală a orașului Caransebeș, a protestat la ministeriul de interne pentru sistarea împărțirii.

Seminariul din Arad. Cestiunea de frunte ce se află ađi la ordine în Arad e seminariul ce are să se inființeze, pentru care mereu se adună parale, și care de cu primavēră se va incepe a se zidi. Mare necesitate e de un asemenea institut unde să se creșcă pe spese publice tinerii dela institutul pedagogico-teologic. O mulțime de parochii, dar și mai multe stațiuni învățătoresci sânt vacante. Cei mai mulți elevi sânt săraci și cer a fi primiți în alumneu, dar n'au toți loc. În seminariul proiectat toți vor incăpe.

Preoțimea din România în sfērșit pōte speră, că se va innălță din starea-i deplorabilă de pân'acuma, căci guvernul a inceput a se ocupă serios pentru îmbunătățirea sortii preoților de mir. Astfel s'a admis, ca cărcēmele de prin sate să se facă monopol și venitul lor să se întrebuițeze spre susținerea școlei și a bisericei. În bugetul instrucțiunii s'a trecut o sumă de ajuns pentru plata profesorilor de teologie. Se așteptă, ca corpurile legiuitoare să ia în dezbateră proiectul pentru reformarea sinodului și pentru îmbunătățirea stării materiale a preoților.

Damele din Arad. Deschiderea școlei de fete în Sibiiu a produs cea mai bună senzațiune în Arad, unde -- ni se scrie de acolo -- în acest punct sântem în decădintă. Mai bine de 30 de ani a existat aci un institut de domnișōre, al dșōrelor Papp, care pentru că surorile conducătōre scieau românesce și aparțineau religiei nōstre, eră considerat de pensionat românesc. Acolo s'a crescut întreaga generațiune de ađi a dōmnelor nōstre din provincia asta. Din acel institut au eșit dame culte și românce zelōse, ca de exemplu ēnsași presidenta Reuniunii femeilor din Sibiiu. În acel institut se propunea religia și gramatica română. Ađi acel pensionat nu mai existe. Câte sânt, profesēză ideile ce domnesc și în politică, și părinții fetelor cu drept cuvânt trebuie să fie ingrijiți de viitorul copilelor lor în punctul naționalității. Ideea inființării unui institut de creșcere pentru fete s'a ventilat și aici din momentul desființării celui amintit, dar realizarea tot nu s'a mai făcut. Sē sperăm, că femeile nōstre din Arad, pe cari trebuie să le ardă necesitatea unui institut național, nu vor întârđi a se ocupă de el. Femeile din Arad nu pot remănē îndērtrul surorilor lor din Sibiiu. Care cunoșce damele române de aici, scie că tocmai în privința naționalității se disting forte mult. Pe stradă, în familie, în societate, nici odată nu le auđi vorbind decăt românesce. Corespondințele lor le fac românesce, ceea ce nu putem afirmă despre multe orașe din Ungaria, Transilvania și Bănat.

Reuniunea femeilor române din Brașov, cea mai veche dintre puținele reuniuni ale damelor nōstre, va ține adunarea sa generală în 19 novembre st. n. după miēdăđi la 3 ore în sala de desemn a gimnasiului român. Presidenta Reuniunii e dna Maria Secarean, secretar dl profesor dr. Nicolae Pop.

Reuniunea femeilor române din Abrud și giur, pentru inființarea unei școle de fete, va arangiă o petrecere cu tombola și danț în favorul ei. Înainte de danț se vor sortii obiectele dăruite de damele române, cari au să le espedeze zelōsei presidente a Reuniunii, dnei Ana Gall. Balul acesta se va ține la 22 novembre.

Invēțământul public în România. Școle elementari la sate 2459 cu tot atăția invēțători, între cari 358 invēțătōrese, și cu 74,532 băieți și 8544 fete frecventante. La orașe se află 146 școle elementari pentru

băieți cu 475 învățatori și 23,832 școlari; 125 școle elementari de fete cu 342 de învățătoare și 12,989 eleve. Licee sunt 160 cu 2108 elevi. Gimnaziile 19 cu 2677 elevi. Preparandii sunt 9 cu 99 de profesori și 1512 elevi. Școle comerciale sunt 5 cu 56 de profesori și 772 școlari. Școle de industrie sunt 8 cu 85 profesori și 741 școlari. Școle de industrie femeiească sunt 12 cu 144 de învățatori și 1316 eleve. Școle de specialități sunt 31 cu 217 profesori și 2316 elevi. La universitățile din București și Iași propun 87 de profesori și ascultă 693 elevi, între cari 4 de sexul femeiesc. Școle private sunt 5205 cu 1120 învățatori și 13,124 școlari. Numerul tuturor institutelor de învățământ e 3028, al învățătorilor 5424, al școlarilor 144,566.

In Marămureș s'a ținut în luna trecută erăș o expozițiune de industrie casnică. În această, ca în cea din anul trecut ținută tot acolo, au eselat țerancele române. Mai multe din ele au obținut premii date de guvern.

Cașcaval Sarah Bernhardt. Ca Sarah Bernhardt să se presinte supt toate formele puțințioase, nu trebuie să ne surprindă de loc. Dar, ca, după mânuși Sarah Bernhardt, vëluri Sarah Bernhardt și pudră Sarah Bernhardt, să avem acum și cașcaval Sarah Bernhardt, eră cam cu greu de prevădut. Se scie, că artista posedă o vilă în Saint-Adresse lângă Le Havre. Nu de mult ea, spre a-și rotunji proprietatea, cumpără o moșioră pe care se află o economie normandă foarte bine aranjată. Vacile de aci procură o brânză din care se face un cașcaval minunat. Acest product economic vine acum în târg supt denumirea de „Petits-fromages Sarah Bernhardt” și e foarte căutat în Havre și în Rouen.

Legarea mării Negre cu marea de Azof. Se anunță din Petersburg, că a fost aprobat proiectul pentru tăierea istmului Perekop spre a se stabili o legătură între marea Negră și marea de Azof, astfel că guvernul rus se ocupă numai de găsirea mijloacelor trebuincioase pentru esecutarea proiectului. Este probabil, că această întreprindere va fi realizată cu capitaluri străine.

Biurouri telegrafice pe Ocean. Nu se vorbește acum în Englitera de cât d'un proiect indestul de original, acela d'a arunca în mare niște imense cilindre de 300 picioare lungime, a căror parte superioară ar avea forma unui far, er partea inferioară, trasă d'o greutate, ar stă supt apă. Într'un cuvânt, aceste aparate uriașe s'ar mênținé în echilibru întocmai ca o sticlă pe jumătate plină cu apă. Aceste faruri mișcătoare ar fi locuite și legate cu cablul transatlantic prin aparate telegrafice și fire. Acesta nu e prima încercare de felul acesta; s'a încercat deja a se stabili biurouri telegrafice pe Ocean, dar ele n'au putut reziste furtunelor. Se speră că încercarea va fi mai norocoasă d'astă-dată și că problema va fi astfel rezolvită. Biurourile telegrafice de pe Ocean ar fi mai cu sémă însărcinate cu transmiterea însemnărilor meteorologice, atât de trebuitoare navigatorilor. Dăcă reușese încercarea, știința face un pas însemnat înainte.

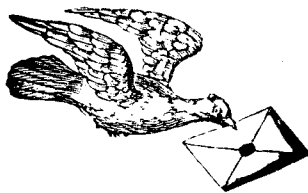
Mulțămită publică. Comitetul subscris implinesce o dorință plăcută, când esprime mulțămită ferbinte inteligenței din Beiuș și giur pentru suma de 190 fl. 59 cr. care i s'a trimis și a încurs ca venit curat din reprezentățiunea teatrală și balul aranjat în Beiuș la 15 și 16 septembrie a. c. în favoarea „Reuniunii pentru înființarea unei școle române de fete în Oradea-mare”. Tot în scopul Reuniunii numite a încurs la comitetul subscris o sumă de 13 fl. culésă prin zelósa dșoră Au-

relia Roșescu din Cluș, la care sumă au contribuit: dómnele Maria Bohățel, Elisa Isac, dșora Aurelia Roșescu, dnii dr. Gregoriu Silași, Emeric Pop, Benjamin Pop, Leontin Pop, Iuliu Coroian, Vasiliu Almașan, Alexandru Comanescu, Lazar Baldi și firma Király și Császár câte 1 fl., eră dnii Andrei Truța și N. N. câte 50 cr., căror asemenea se esprime și pe această cale mulțămită căldurósă. Oradea-mare, din ședința comitetului Reuniunii pentru înființarea unei școle române de fete, ținută în 3 nov. 1883. Pentru comitet: *Teodor Kőváry* președinte, *Silviu Rezei* secretar.

Sciri bucureștene. *Regele* a primit la espozițiunea cooperativelor în dar un inel de pietre prețioase în valóre de 1400 lei, lucrat de bijutierul român Cara-pați; *M. Sa* primind darul i-a destinat valórea pentru alinarea suferințelor săracilor. — *Banchetul cooperativelor*, ținut în săptămâna trecută în localul espozițiunii lor, a reușit bine; cel dintîiu toast a fost ținut de dl D. Butculescu, președintele espozițiunii, în sănătatea regelui și a reginei; apoi a vorbit ministrul comerțului și alții. — *Medicii din țără* au ținut întruniri în amfiteatrul de chimie dela Colța, sub președința dlui Romnicean, pentru modificarea legii sanitare, și au ales o comisiune care să facă un proiect. — *Intărîrea Bucureștilor* va începe în curând, căci planurile sunt gata și s'a publicat un concurs pentru liferarea cărămizilor; țilele trecute au sosit 24 tunuri mari de asediu, comandate din Anglia. — *Ateneul Român* a stabilit joi programa conferințelor pe anul 1883—4, tot atunci dl Esarcu a cetit un memoriu.

Adiunct advocațial. Dl Vasiliu Ignat advocat în Beiuș are trebuință în cancelăria sa de un adiunct, practicant séu cancelist abil; condițiunile sunt favorabile. A se adresă deardreptul.

Poșta Redacțiunii.

Cernuți. Darea de sémă despre „Ornitologia” dlui Marian va urmá îndată-ce i vom pute face loc.

M. Datesi. Ne pare bine de revedere. Cea mai lungă va eși; a doua nu o putem întrebuița, căci e plină de elisiuni neierțate.

Brad. Sentimente frumoșe, dar lipsă totală de adevărată poesie.

B. Poeni. Cântecelul poporal vor eși pe rând. Dar novela de mult așteptată?

Unéi copile. Spune-i-o între patru ochi, căci ea nu te va critica așa ca publicul cetitor.

Asid stam. Strofe scrise fără inspirațiune.

Nu mai cânta. Versuri silite.

Cararea cea vecina. Se va publică.

Călindarul săptămânei.

Ziua sept.	st. n.		Numele sântilor și sêrbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
	st. v.	st. n.			
Duminecă	7	18	Păr. Pavel	7 3	4 27
Luni	6	19	Sf. 33 Mart.	7 4	4 27
Mărți	8	20	(†) Arch. Mich. și Gabr.	7 5	4 26
Mercuri	9	21	Mart. Onisifor	7 6	4 25
Joi	10	22	Sf. Arost. Olimp	7 7	4 24
Vineri	11	23	Mart. Mina	7 8	4 24
Sâmbetă	12	24	Silviu	7 9	4 24

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală